

Laiškas Valerijai Čiurlionytei, 1917-05-21, [iš Sočio - į Iskorostį].

Tai jūs - mano vienumos godonės,

Tai jūs — mano vienumos godonės, nešu jus ir klumpu po jumis, ir nér jums galo, ir nér jums palaiminimo... Kaip nakčiai, debesingai ir ūkanotai, nėra pabaigos ir nėra švitrėjimo, kaip marių vilnims, švininėms ir baltadantėms, nėra kranto, nėra pastogės ir nėra rimasties, taip ir godonei, skurdžiai ir debesingai, liūdnei ir ūkanotai, nėra pavilgo ir nėra grįžimo.

Nesinori manyti, nesinori tarti: „Vis tiek! Vis tiek!“

Ir statai tolumoj mirażus ir bokštus, ir slenki per ūkanas ir tyrus, ir kovoji su šmėklomis ir savimi...

Ar bus kada?.. Ar bus kada?..

Ar bus, kad mirażas stos gyvenimu, arba bus jisai visai neberekalingas, ar bus kada, kad vidaus godonė ir gyvenamasai mirksnis būtų viena harmonija, viena melodija — muzika, viena daina?..

„... И сквозь пальцы мудрость мира

Протекает, как вода...

И восторг блестящий пира

Угасает навсегда...“ [1]

Ne! Aš nenoriu to, aš nenoriu, aš noriu gyventi, aš noriu būti, aš nenoriu „vis tiek“ — —

Todel gal ir kelionė mano tokia nejauki ir klaiki, todel gal ir mano lūkesys toks neprotingas... — Ar bus?.. Ar bus?..

Tavo radastos nenuvyto, ne, aš jas, jaunas ir skaisčias, žydinčias ir kvepiančias, nunešiau ant marių kranto ir deginau. Buvo vakaras, buvo saulolaida. Aš deginau jas ant marių kranto ir tau dainavau.

Bet sudegint kaip reikiant nenusisekė. Kareivis — sargas nuvijo. Tat apdegusias, paanglėjusias numečiau toli-toli in vilnis — tebučiuoja ir supa.

Bet man norėjos taip sudegint, kad subyrėtų pelenais, kad būtų galima tau pelenų atsiųstų, kad tu jais galvą pabarstytum.

Bet palauk, nepyk. Aš tau atsiųsiu lotoso pelenų. Ir deginsiu nebe prie marių, bet ant aukšto kalno, iš kurio keli šimtai varstų matyti aplinkui. Sukursiu didelį laužą, sudeginsiu baltą snieguitą lotosą — žiedą, degindamas tau dainuosiu, kad kloniai skambėtų ir kalnai aukščiau viršūnes keltų, ir pelenus balto lotoso tau atsiųsiu, kad tu jais savo galvą pabarstytum.

— — — — —

Pas mane truputį negerai.

Kažkodel nemiga pradėjo smaugti.

Iš vakaro ilgai ilgai negaliu užmigti. Neišsimiegu. Užtat galvą per dieną skauda (šiandie skauda labiau negu kitados). Nežinau, kas daryti?

Gal aš iš vakaro per daug in tolumą žiūriu, per daug marių klausaus, per daug svajoju, per daug tyliu ir ilgiuos, bet juk ką gi aš daugiau galiu padaryti, kad toks mano gyvenimas, kad tokios mano

godonės.

Tik labai negerai, kam galva skauda.

Ak, kad tos mintys, tasai ilgėjimos nors sergant taip žiauriai nesmaugtų!..

Ar tu girdi mane, Sesute, ar tu girdi mane?..

— — — — —

Pasakyk, pasakyk,

Ką degsi?..

Kam pėdai sunešti

Čia javų?..

Ir žiedų?..

Ir žiedai dobilų

Kruvini?..

Pasakyk...

Tylėk, tylėk, laukų godone, —

Tu nežinai kalnų slapybės,

Pamėnų, kvapo debesų...

Sena daina — mana kelionė...

Menu raudas pjūties mažybės,

Turiu — degu ir vėl esu...

Pažink didybę plauko žilo,

Kalnų kelionės be takelio,

Ir bus lelijos kaip javai...

Upelį syk girdėjęs tylų

Ir vėlei grįžti prie upelio,

Ir drumsti srovę pelenais...

Paklausyk, paklausyk —

Numazgok žiedus tuos —

Te ugnis

Tebučiuos

Baltus vien...

Te upelis dainuos

Pelenuos

Kibirkštis

Gaisrias vien...

Paklausyk... [2]

— — — — —

Valandoj, kai būsiu Tavo,

Žemės puotą užmiršiu...

Sviesiu kankles, kur dainavo,

Ir vilyčia pats tapsiu...

Kirvį rūpestis galanda,

Pušys lenkias... Bus pjūtis!

Syk paleidai raudų gandą —

Tat ir rūpink ašmenis!

O sukaustei plienu kietu

Gyvus atbalsius, skubius —

Vesk in žemę pažadėtą,

Kur ir nuodai kaip medus...

Aš žinau, tu myli plieną,

Žvangią dainą ašmenu...

Bet ir aš... Ir aš ne vienas...

Aš lelionių daug menu...

Ir mirksny, kai būsiu tavo —

Aš žinosiu, kur smengu:

Ir vakaris, ir nesavas,

Kaip bučiavimas bangu... [3]

— — — — —

Žinai, Sesute, kas mane smaugia, dar kas mane slegia?.. Man rodos, kad mano žygis kaipo poeto...
jau baigtas...

Juk kiek aš dabar va parašiau, ir nė vienu eilių nėra, kad turėtų kokią nors vertę, kad būtų žymu ugnelė, kad būtų žymu inkvėpimas ir laisvė... Ar ne tiesa?..

Rodos, kad tai yra kartojimas to, ką kiti daug geriau ir daug ryškiau pasakė?.. Ir pagaminti, sutverti ką tokio naujo, nebuvusio, savo arba bent mažiausiai — talentingo — nepajėgiu.

Juk matai, in ką panašios visos eilės, kur aš dabar parašiau! Ubagystė! Tai mane labai griausia ir slegia.

Kas daryti, kas daryti, Sesute?..

— — — — —

Bet ir kokios mintys dabar negriausia manęs! Ar atsiminsi tu mane kada, ar sulauksiu?..

Sesute! Jau trys savaitės, o nuo tavęs jokio žodelio! Sesute!

Ar tu žinai, kaip pasiutusiai skauda, kai drebėdamas nueini in paštą ir visados tegauni vieną ir tą patį: nieko nėra. Rodos, būtų geriau, kad galėtum kur prasmegti... Sesute, Sesute! Ar tu iš tikrųjų nebenori manęs atsiminti?..

Būk gera!

Bal[ytis]

21/V

KOMENTARAI

- [1] Rusų poeto simbolisto Valerijaus Briusovo eilėraščio „Искушение“ („Vilionė“) fragmentas, kurį BS cituoja iš atminties.

Ir tarp pirštų pasaulio išmintis
Teką kaip vanduo,
Ir pokylio žvilgantis žavesys
Visam laikui išnyksta.

Visą eilėrašį „Искушение“ originalo kalba žr.: Валерий Яковлевич Брюсов, *Стихотворения 1892-1909*, in: *Собрание сочинений в семи томах*, t. 1, Москва, Художественная литература, 1973, in: <http://ruslit.traumlibrary.net/book/bryusov-ss07-01/bryusov-ss07-01.html#work007> (žiūrėta 2018-03-09).

- [2] BS eilėraščio be pavadinimo „[Pasakyk, pasakyk]“, neįėjusio į rinkinius, vienas iš pirminių variantų, sekęs po juodraštinio, nedaug taisytas. Juodraštinis eilėraščio variantas užrašytas 1917 m. Kaukaze bloknote paprastu pieštuku, paskui vertikalia linija perbrauktas (žr. *LLTI BR* F1-3962, p. 11). Eilėraščio teksto ir skelbimo istoriją plačiau žr. Algis Samulionis, „Paaiškinimai“, in: *BSR, t. 1: Poezija*, parengė Algis Samulionis, redagavo Donata Linčiuvienė, Vilnius: Alma littera, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1996, p. 792.
- [3] BS eilėraščio be pavadinimo „[Valandoj, kai būsiu Tavo]“, įtraukto į rinkinį *Dievų takais*, variantas, švarraštis, sekęs po juodraščio. Juodraštinis eilėraščio variantas užrašytas 1917 m. Kaukaze bloknote paprastu pieštuku, nemažai taisytas (žr. *LLTI BR*, F1-3962, p. 10). Eilėraščio teksto ir skelbimo istoriją plačiau žr. Algis Samulionis, „Paaiškinimai“, in: *Ibid.*, p. 754.